

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(шифр та найменування спеціальності)
за освітньою програмою «Облік і аудит»
(назва освітньої програми)

на тему: «Облік і контроль виробничих запасів
(на прикладі АТ «Одесагаз»)
(назва теми)

Виконавець:

студентка факультету менеджменту, обліку та
інформаційних технологій
Світличенко Вікторія Вікторівна _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:

кандидат економічних наук, доцент
(науковий ступінь, вчене звання)
Сиротенко Наталія Анатоліївна _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. У процесі виробництва важливу роль відіграє облік виробничих запасів, оскільки за допомогою саме цієї частини активів і відбувається виробничий процес. Виробничі запаси займають істотну частину в запасах виробництва, тож актуальність їх вивчення полягає дослідженні даного об'єкту обліку для подальшого ефективного управління процесом виробництва у нинішніх умовах господарювання. Вивчення даного аспекту діяльності дозволить вирішити, які управлінські рішення слід прийняти для підвищення ефективності роботи підприємства.

У процесі обліку виробничих запасів бухгалтер дуже часто зустрічається з проблеми недостовірності інформації з наявності, руху або вибуття виробничих запасів. Причинами виникнення даної проблем можуть бути помилки у веденні документообігу виробничих запасів, шахрайство з боку працівників, передача документації зі складу в бухгалтерію пізніше визначеного строку тощо.

Мета дослідження даної роботи є вивчення теоретичних засад обліку та контролю руху виробничих запасів, ознайомлення з особливостями в умовах практичної діяльності АТ «Одесагаз», аналіз ефективності використання на контролі виробничих запасів та можливості їх підвищення, надання рекомендацій стосовно покращення організації системи бухгалтерського обліку і контролю виробничих запасів на підприємстві.

Завдання дослідження:

- вивчити поняття, класифікації та оцінки виробничих запасів;
- дослідити облік руху виробничих запасів;
- проаналізувати проблемні питання обліку виробничих запасів;
- ознайомитися із загальною економічною характеристикою та організацією обліку підприємства;
- охарактеризувати документальне оформлення, облік надходження та вибуття виробничих запасів на досліджуваному підприємстві;
- запропонувати шляхи покращення системи обліку виробничих запасів підприємства;
- оцінити контроль за операціями пов'язаними з рухом виробничих запасів на досліджуваному підприємстві;
- проаналізувати ефективність використання виробничих запасів підприємством;
- надати рекомендації по вдосконаленню контролю виробничих запасів в АТ «Одесагаз».

Об'єкт дослідження виступає система обліку та контролю виробничих запасів.

Предмет дослідження є теоретичні та організаційні питання, що пов'язані з обліком, аналізом та контролем виробничих запасів на АТ «Одесагаз», для виявлення шляхів удосконалення ефективності їх використання у подальшому.

Методи дослідження. У процесі дослідження організації і методики обліку, контролю та аналізу виробничих запасів були використані наступні методи: порівняння – для становлення різниці та подібності між досліджуваними процесами

та явищами; аналіз – під час детального вивчення складових частин об'єкта дослідження; опитування – при дослідженні особливостей обліку та контролю руху виробничих запасів на підприємстві; абстрагування – для узагальнення інформації на основі аналізу та вивченої теорії та практики організації обліку та контролю виробничих запасів; документальна перевірка - в процесі контролю руху виробничих запасів.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі акти України та міжнародні стандарти бухгалтерського обліку, матеріали періодичних видань, наукові праці вітчизняних вчених, фінансова звітність та документи АТ «Одесагаз».

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота студента складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (46 найменувань) та 14-ти додатків. Загальний обсяг роботи становить 71 сторінок. Основний зміст викладено на 63 сторінках. Робота містить 13 таблиць, 17 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«Теоретичні засади обліку виробничих запасів»** розглянуто сутність та визначення виробничих запасів, їх класифікацію, охарактеризовано нормативно-правову базу регулювання обліку виробничих запасів та сформульовано сучасні проблеми, які виникають в процесі обліку руху виробничих запасів.

У другому розділі **«Облік виробничих запасів на прикладі АТ «Одесагаз»** надано загальну економічну характеристику базового підприємства, охарактеризовано його систему обліку виробничих запасів із вказанням існуючих недоліків, на підставі яких сформульовано напрями вдосконалення системи обліку виробничих запасів.

У третьому розділі **«Контроль та аналіз виробничих запасів»** проведено економічний аналіз показників ефективності використання виробничих запасів підприємстві, із наданням рекомендацій для усунення виявлених негативних тенденцій, розглянуто систему контролю стосовно руху виробничих запасів, яка діє на базовому підприємстві, а також запропоновано шляхи її покращення.

ВИСНОВКИ

На підставі проведеного дослідження, зроблено такі висновки:

1. Виробничі запаси – це певний перелік матеріалів, сировини, допоміжних частин, що забезпечує здійснення виробництва, тому є невід'ємним його елементом. У зв'язку з наближенням вітчизняного обліку до вимог міжнародних стандартів змінюється організаційна система обліку виробничих запасів, тому з метою розвитку суб'єктів господарювання необхідним є ефективне управління виробничими запасами, інформацію про яке можливо отримати у системі бухгалтерського обліку та аналізу. Розглянувши усі методи оцінки виробничих запасів під час їх вибуття, можливо зробити висновок, що їх вибір досить великий, тож керівництво підприємства може обрати найзручніший для себе варіант та застосувати його у діяльності своєї організації.

2. Обліковують виробничі запаси у Плані рахунків бухгалтерського обліку на рахунку 20 «Виробничі запаси» та дев'яти субрахунках, що були відкриті до нього. Існує п'ять областей обліку виробничих запасів: кількісний і вартісний облік, облік заготовки та придбання матеріалів та розрахунків з постачальниками, облік наявності і руху на складах, використання у процесі виробництва, облік продажу, реалізації виробничих запасів та розрахунків з покупцями.

3. Найбільш проблемними в обліку виробничих запасів є: неправильне визначення первісної вартості запасів, класифікація витрат за ознаками, правильна організація складського обліку та вірне групування виробничих запасів за технологічними ознаками та за призначенням і роллю в процесі виробництва.

4. Пріоритетним напрямком діяльності Акціонерного товариства «Одесагаз» є розподіл природного, нафтового газу та газу (метану) вугільних родовищ за допомогою використання газопроводів, споруд, виробничих баз та інших об'єктів, що враховуються на балансі та передані у користування підприємства. На підприємстві впроваджено комп'ютерну форму бухгалтерського обліку за допомогою найновіших технологій. Автоматизований облік ведеться за допомогою комп'ютерної програми 1С: Підприємство 8.3. Було виявлено, що в АТ «Одесагаз» для забезпечення достовірності даних обліку у бухгалтерії та фінансової звітності проводиться інвентаризація активів та зобов'язань, що проводиться по кожному об'єкту обліку у встановлені строки. У зв'язку з цим у структурних підрозділах є затверджена робоча комісія для проведення інвентаризації. Бухгалтерський облік ведеться відділом бухгалтерії та керується головним бухгалтером.

5. В АТ «Одесагаз» існує відділ ведення обліку виробничих запасів, який працює згідно з вимогами МСБО 2 «Запаси». Виробничі запаси обліковуються на рахунку 20 «Виробничі запаси», що має необхідні для ведення господарської діяльності субрахунки. Документування на підприємстві стосовно обліку виробничих запасів відбувається на декількох етапах, а саме: надходження до складу та оприбуткування; відображення складського обліку та внутрішнього переміщення; списання матеріалів. Під час надходження та оприбуткування виробничих запасів використовують: довіреність, товарно-транспортну накладну, прибутковий ордер, Акт про приймання матеріалів, рахунок-фактуру. У випадку внутрішньогосподарського відпуску матеріалів використовується накладна-вимога на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів та виписується у двох примірниках. Для списання виробничих запасів застосовують Акт списання виробничих запасів, який складають у двох примірниках.

6. Підприємству рекомендовано для покращення ведення обліку виробничих запасів: деталізувати у наказі «Про облікову політику АТ «Одесагаз»» інформацію стосовно виробничих запасів, розробити графіки документообігу та використовувати Відомість руху виробничих запасів, видати витяги з розпорядчої документації працівникам, що відповідають за виконання операцій пов'язаних з рухом виробничих запасів, з ознайомленням із встановленими термінами її подання до бухгалтерії.

7. У АТ «Одесагаз» внутрішній контроль за достовірністю відображення даних у обліку та ефективністю використання виробничих запасів забезпечує

ревізійна комісія, що здійснює його за встановленими на підприємстві напрямками. Одним з найбільш ефективних методів внутрішнього контролю є інвентаризація виробничих запасів. На складах АТ «Одесагаз» регулярно проводиться інвентаризація, за допомогою результатів якої визначаються нестачі, надлишки виробничих запасів та проводиться аналіз умов їх зберігання.

Виробничі запаси на АТ «Одесагаз» підлягають, окрім внутрішнього, обов'язковому зовнішньому контролю – аудиту. Він має проводитися виключно незалежним аудитором. Окрім запланованого аудиту, проводиться аудиторська перевірка на вимогу акціонера, який є власником більше десяти відсотків акцій. У випадку такої перевірки, акціонер сам укладає договір з обраним аудитором, тож і витрати він несе за рахунок своїх коштів.

8. Спостерігається тенденція до збільшення суми виробничих запасів у складі активів підприємства на суму 1 703 тис. грн., таким чином станом на кінець 2017 року у складі активів підприємства було 19 826 тис. грн. виробничих запасів, у 2018 році дана сума збільшилася до 21 529 тис. грн.

Аналіз ефективності використання виробничих засобів в АТ «Одесагаз» показав, що у 2018 році порівняно з 2017 роком спостерігається зниження матеріаломісткості, що є позитивною тенденцією, оскільки це інформує про те, що у кожній гривні виробленої продукції зменшилася кількість матеріальних витрат на 0,27 грн., але дана тенденція склалася і через зменшення робочого дня працівників у 2018 році.

Під час аналізу також було виявлено позитивну тенденцію збільшення матеріаловіддачі у 2018 році на 8,29 грн. порівняно з 2017 роком. Виявлена зміна є позитивною оскільки це означає, що ефективність використання предметів праці збільшилася, таким чином кількість виробленої продукції з одиниці витрачених на неї матеріальних ресурсів також збільшилася. Загалом матеріальні витрати на підприємстві на протязі періоду, аналіз якого проводимо, зменшилися на 140 191 тис. грн., а чистий дохід зменшився у 2018 році порівняно з 2017 роком на 60 272 тис. грн. Причиною настільки суттєвого зменшення матеріальних витрат є криза на підприємстві. У літку 2018 року в АТ «Одесагаз» було впроваджено чотирьох годинний робочий день, тож через відсутність працівників на робочому місці, була відсутня необхідність у купівлі великої кількості виробничих запасів.

Використовуючи вищезазначені показники було проведено аналіз впливу матеріаломісткості на обсяг виробництва та собівартість продукції та виявлено, що в АТ «Одесагаз» зменшення матеріаломісткості зумовила збільшення собівартості продукції на 10 149,36 тис. грн., що у свою чергу призвело до зниження обсягу виробництва на 28 998,17 тис. грн. В цілому, на підприємстві діє сувора система контролю за організацією обліку та зберіганню виробничих запасів, але як і на кожному підприємстві присутні свої недоліки.

9. У цілях поліпшення проведення внутрішнього контролю виробничих запасів підприємству запропоновано: складати робочі документи для внутрішнього контролю виробничих запасів, впровадження попереднього та поточного контролю за дотриманням затверджених норм запасів та їх витрачанням, проведення оперативного контролю деталей і комплектуючих виробів.

АНОТАЦІЯ

Світличенко В. В. «Облік і контроль виробничих запасів (на прикладі АТ «Одесагаз»)».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» за освітньою програмою «Облік і аудит». – Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2020.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти обліку і контролю виробничих запасів підприємства.

Проаналізовано нормативно-правову базу з питань обліку і контролю виробничих запасів, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених у сфері формування, відображення у бухгалтерському обліку, аналізі та контролі відповідної інформації, а також практичний досвід АТ «Одесагаз».

Запропоновано графік документообігу з обліку виробничих запасів, створення витягів з розпорядчої документації для працівників, що відповідають за виконання операцій, пов'язаних з рухом виробничих запасів, з ознайомленням із встановленими термінами її подання до бухгалтерії, деталізовано субрахунки для зручності ведення обліку, складання робочих документів для внутрішнього контролю виробничих запасів.

Ключові слова: виробничі запаси, облік, складський облік, економічний аналіз, контроль.

ANNOTATION

Svitlychenko V.V. «Accounting and control of manufacturing inventories (based on Odessagaz JSC)»

Qualifying work on obtaining a bachelor's degree in the specialty 071 «Accounting and Taxation» for the educational program “Accounting and audit”. – Odessa National Economics University. – Odessa, 2020.

The work deals with the theoretical aspects of the process of formation, accounting and control of the manufacturing inventories.

Author analysis the normative legal base on accounting and control manufacturing inventories, scientific works of domestic and foreign scientists connected with the process of manufacturing inventories, accounting, economic analysis and control of manufacturing inventories, also the practical experience of Odessagaz JSC in this field.

Keywords: manufacturing inventories, accounting, warehouse accounting, economic analysis, control.